

LUNDS
UNIVERSITET

Tidsbegränsade anställningar och Demokrati

Hur påverkar tidsbegränsade anställningar i offentlig sektor tillit?

Anna Berglund & Yusra Imsheiel

Handledare: Linda Nyberg

Statsvetenskapliga institutionen, STVA22
Januari 3, 2017

Abstract

Uppsatsen undersöker det potentiella sambandet mellan tidsbegränsade anställningar och tillit i två olika former, tillit till regeringen och medmänsklig tillit. Hypotesen studien utgår ifrån är att tjänstemannarollen kräver att beslut fattas på erfarenhet och att detta blir svårare när anställningsformen ändras från fast anställning till tidsbegränsade anställning. För att testa hypotesen genomfördes en regressionsanalys på kommundata i Sverige under tidsperioden år 2005-2014. Genom studien framkommer att ökade tidsbegränsade anställningar minskar befolkningens tillit till staten, men inte den mellanmännsliga tilliten. Studien indikerar således att tidsbegränsade anställningar är svåra att förena med tjänstemannarollen när arbetsspecifik erfarenhet lämnar arbetsplatsen. Dock konstateras att ytterligare forskning behövs över framförallt en längre tidsperiod, för att kunna utesluta att framförallt förvaltningsstruktur är den bakomliggande orsaken till den minskade tilliten till regeringen. Tidsbegränsade anställningar hade ingen signifikant påverkan på den medmänskliga tilliten.

Nyckelord: *Tidsbegränsade anställningar, Tillit, Socialt kapital, Tjänstemän & Demokrati.*

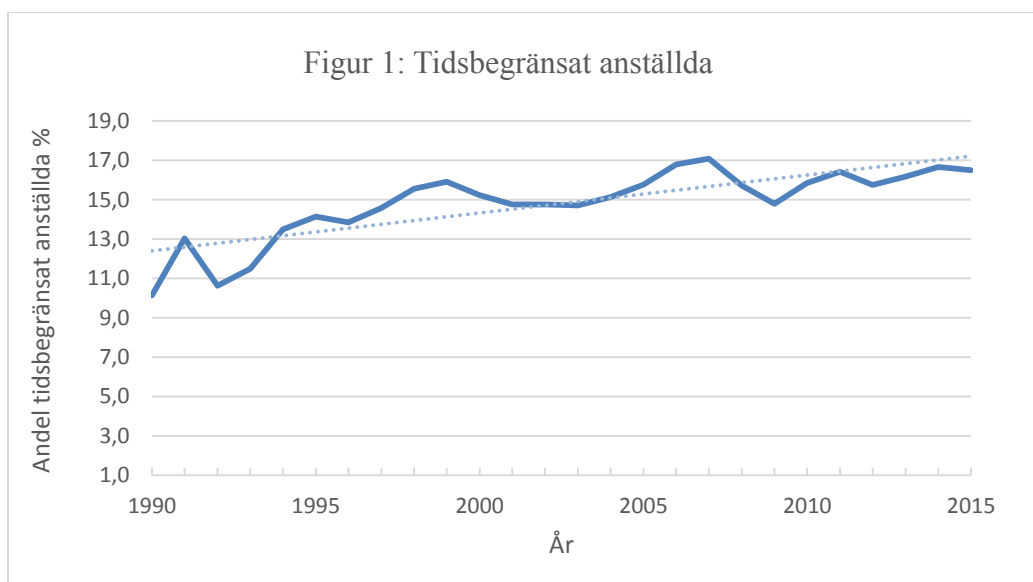
Antal ord: 7519.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Bakgrund.....	2
1.2	Syfte och frågeställning	3
1.3	Disposition	3
1.4	Begreppsdefinitioner.....	3
2	Teori	5
2.1	Tillit	5
2.2	Socialt kapital → Samhällsstyrningskvalité	6
2.3	Samhällsstyrningskvalité → Socialt kapital	7
2.4	Tjänstemannen och Socialt kapital	8
2.5	Hypotes	9
3	Metod	11
3.1	Operationalisering.....	11
3.2	Empirisk modell.....	13
3.1.1	Modell 1	14
3.1.2	Modell 2	14
3.3	Bearbetning.....	14
4	Material	15
4.1	Avgränsningar.....	15
4.2	Dataöversikt.....	16
5	Resultat.....	17
5.1	Regressionsresultat: Modell 1	17
5.2	Regressionsresultat: Modell 2	19
6	Analys	20
6.1	Tjänstemannen	20
6.2	Socialt kapital.....	21
6.3	Åren 2005-2014	22
7	Slutsats.....	23
8	Referenser.....	24

1 Inledning

Sedan 1987 har tidsbegränsade anställningar ökat med en stadig takt som visar alla tecken på att fortsätta (SCB, Figur 1¹). I en nyutkommen rapport av Svenskt Näringsliv och LO visar att trenden fortsatt under år 2015 och att de tidsbegränsade anställningarna ökat i både i näringslivet och bland tjänstemän under det senaste året (Karlsson & Pettersson 2016). Figuren nedan visar denna ökning, där den prickade linjen är trendlinjen:

(Figur 1, SCB/AKU)

I offentlig sektor är saknas forskning om ökningens påverkan på samhällsinstitutioner. Tjänstemannarollen har på senaste tid ställts inför en mer och mer komplex verklighet med ökade migrationsströmmar, klimatförändringar och ekonomiska fluktuationer. Detta har gjort att beslut i många fall behövs fattas utifrån professionsexpertis och erfarenhet (Leana & van Buren 1999), vilket ställer höga krav på tjänstemännen. Ämbetsrollen tjänstemännen innehar är starkt knuten till bibehållandet av demokratiska doktriner. Enligt forskare påverkar tjänstemännen, däribland närbyråkraterna, inte bara institutionerna men även socialt kapital bland medborgare (Rothstein & Teorell 2005). Det gör att det är höst relevant att undersöka hur förändrade arbetsformer påverkar socialt kapital och mer specifikt tillit. Denna studie önskar således tillföra en ny infallsvinkel till diskussionen om visstidsanställningar samt bidra till forskning på området.

1.1 Bakgrund

Tidsbegränsade anställningar är idag vanligt förekommande i Sverige där nästan var femte person i arbete har en tidsbegränsad anställning (SCB/AKU). Begreppet samlar en rad olika anställningsformer som vikariat, projektanställningar och provanställningar och är således ett mångtydigt begrepp (Håkansson 2011). I privat sektor är andelen tidsbegränsat anställda något högre än i offentlig sektor och typen av tidsbegränsad anställning varierar. Att tillägga ger kombinationen av anställningstyp och sektor sedan olika möjlighet till fast anställning i framtiden. Till exempel har projektanställningar lägre frekvens av arbetslöshet mellan arbeten, förekommer oftare i offentlig sektor än i privat och har där bättre möjligheter till fast tjänst efter en tidsbegränsad anställning. Detta trots att utsikterna för förlängning generellt sett är sämre i offentlig sektor. Kontrollerat för dessa effekter har vård och omsorgsyrken sämst utsikter till att få fast anställning. (Håkansson 2011)

På arbetsplatser som har en hög personalomsättning har detta visats ge negativa resultateffekter på både kort och lång sikt genom att arbetsplats-specifikt humankapital lämnar arbetsplatsen (Heavey et. al. 2013). Å ena sidan investerar företag mindre i arbetstagare som är tidsbegränsat anställda, till följd av att dessa ses som mindre lojala mot företaget på grund av sin informella anställning (ibid.). Detta kan i sin tur leda till mindre produktivitet och försämrat humankapital på arbetsplatsen, ofta redan innan de lämnar (OECD 2015).

Å andra sidan kan en högre personalomsättning i viss mån vara positiv på en arbetsplats eftersom nya personer kan tillföra ny kunskap och idéer till pågående projekt (Eskord & Blinckfeldt 2004). Tillförseln av nya idéer och ifrågasättande av gamla metoder möjliggör snabba förändringar i företag som inte går att åstadkomma med endast internt förändringsarbete (Staw 1980). Ännu en fördel med ständig tillförsel av nya medarbetare är att de ofta har högre motivationsgrad och högre utbildning än gamla medarbetare, vilket gör att de tillför annan kunskap. Prestationsnivån är generellt högre hos de nyanställda, som kan medföra ökad motivation i hela företaget då tidigare anställda kan bli motiverade att prestera på samma nivå som nyanställda (ibid.).

1.2 Syfte och frågeställning

Grundat på tidigare forskning, utgår studien från hypotesen att tjänstemannarollen kräver att implementeringar av lagar och förordningar kräver en hög grad av tidigare erfarenhet vilket blir svårare när anställningsformerna går från fast- till tidsbegränsade anställningar. Syftet blir med utgångspunkt i hypotesen att undersöka hur ökningen av tidsbegränsade anställningar påverkar tilliten. Frågeställning blir med bakgrund av detta:

Hur påverkar den ökade andelen tidsbegränsade anställningar i offentlig sektor socialt kapital och tillit till staten?

1.3 Disposition

Studien är uppdelad i sju kapitel. I första delen som inkluderar detta stycke, *1. Inledning*, beskrivs bakgrunden till studien, syfte, tema och frågeställning. Den påföljande andra delen, *2. Teori*, ger en överblick över det teoretiska ramverket som undersökningen analyseras genom, kring socialt kapital och tjänstemannarollen. Tredje delen, *3. Metod*, beskriver den kvantitativa metoden och, de två empiriska modellerna. Det påföljande fjärde avsnittet, *4. Material*, ger en bild över datan som används och avgränsningarna för att ge öka förståelsen för hur materialet används och varför. I femte delen, *5. Resultat*, presenteras det statistiska sambandet av regressionsanalysernas resultat. Uppsatsen avrundas med ett sjunde avsnitt, *6. Analys* och en slutsats, *7. Slutsats*, med vidare förslag på framtida forskning. Avslutningsvis presenteras referenserna i *8. Referenser*.

1.4 Begreppsdefinitioner

Socialt kapital: Socialt kapital har många definitioner, när begreppet nämns i uppsatsen är det denna definition den utgår ifrån. Socialt kapital innebär bra förtroende, normer och nätverk, när socialt kapital existerar i hög grad så finns det ett gemensamt förtroende hos individerna.

Tidsbegränsade anställningar: Begreppet samlar en rad olika anställningsformer som vikariat, projektanställningar och provanställningar.

Tjänsteman: Inom offentlig verksamhet är tjänstemän, till skillnad från förtroendevalda, befattningshavare som är anställda. I uppsatsen innefattar begreppet både tjänstemän som har kontakt med medborgare, närbyråkrater, och de som inte har det.

Offentlig sektor: Allmänna verksamheter som finansierats gemensamt genom skatt. Dessa är till exempel rättsväsende, polis, skola och vård.

2 Teori

Detta avsnitt syftar till att presentera forskning om tillit och socialt kapital i en statsvetenskaplig kontext. Skapandet av socialt kapital är omtvistat och karakteriseras av två infallsvinklar. Å ena sidan hävdar Putnam m.fl. att högt socialt kapital skapar en god samhällsstyrningskvalité. Å andra sidan menar Rothstein och Teorell att en god samhällsstyrning skapar högt socialt kapital. Synen på tjänstemannen i dessa teoribildningar är delad där viss forskning menar att tilliten till samhällsinstitutioner är starkt relaterade till tjänstemannen. De teoretiska förklaringarna till vilken roll tjänstemannen bör ha till följd av de olika uppfattningarna om socialt kapital presenteras nedan. De påföljande definitionerna av socialt kapital är den studien kommer att utgå ifrån.

2.1 Tillit

I Sverige är den medmänskliga tilliten väldigt stark, vilket kan förklaras med att välfärdsstaten skapat trygghet för medborgarna och minskat beroendet av familj och släkt (Trädgårdh et. al. 2013). Tilliten i Sverige har tidigare inte påverkats av politiska vändningar och ekonomiska konjunktioner, vilket kan bero den homogenitet som har präglat Sverige. En vidare faktor som visats positivt påverka socialt kapital är utbildning, där högutbildade personer generellt litar mer på personer i sin omgivning än andra. Kvinnor har också en mer tillit till medmänniskor. I mindre kommuner var den medmänskliga tilliten högre än de större

Bo Rothstein menar att graden av tillit mellan människor är avgörande för att effektivt lösa ekonomiska, organisatoriska och sociala problem (1998). Betydelsen av socialt kapital och hur det samverkar med sociala och kulturella normer kan förstås av teorier för strategiskt beteende. Ett exempel på detta är två bönder som måste samla in skörden snabbt för att den inte ska förstöras på grund av vädret. Om bönderna hjälper varandra så ökar chanserna till att de hinner skörda allt, problemet är att deras marker befinner sig på två geografiskt skilda platser och de måste börja med första bondens skörd. Detta innebär att den andra bonden måste lita på att den första bonden kommer agera solidariskt och hjälpa till med den andra bondens skörd trots att hans skörd redan är i tryggt förvar. Om det sociala kapitalet, förtroendet, är lågt så kommer samarbete utebli och bönderna förlorar en stor del av sin skörd. Det beskriver en social fälla, där de inser att de tjänar på att samarbeta men inte gör det på grund av bristande förtroende för andra människor (Rothstein, 1998). Logiken i en social fälla kan delas in i en process på fem steg (ibid.):

- i. Den rådande situationen är att alla vinner om alla väljer att samarbeta.

- ii. De som inte litar på att andra människor samarbetar, kommer se det som meningslöst att samarbeta eftersom processen kräver att nästan alla samarbetar.
- iii. Det blir det rationella valet att inte samarbeta när det inte finns tillit till att andra samarbetar.
- iv. För att nå gemensamma mål effektivt måste det finnas tillit till att andra kommer välja att samarbeta.
- v. Bristen på tillit gör att sociala fällor uppstår, där alla får det sämre trots att alla inser att de skulle tjänat på att samarbeta.

Detta innebär att normer, värderingar och hur solidarisk en person anser sig vara inte är styrande i de flesta situationer om förtroendet är lågt. Sambandet mellan medborgarnas tillit till varandra och demokratisk stabilitet är påtaglig. I en undersökning där folks åsikter från 40 länder samlades in ställdes frågan: ”Allmänt sett, tycker du att man kan lita på de flesta människor, eller att man inte kan vara nog försiktig i kontakten med andra människor?”. Svaren varierade stort men det som kunde utläsas var att likheterna mellan länderna där en hög andel av befolkningen uppgav att de kunde lita på varandra var att de även var demokratiskt stabila. Endast i länder med hög tillit kan sociala fällor undvikas, vilket visar varför tillit har en stor betydelse för utformningen av samhället. Det ses som meningslöst att vara den enda som källsorterar, betalar skatt, anstränger sig på jobbet, eller håller rent utomhus om det inte existerar medmänsklig tillit. För att dra det till sin spets kan det sociala kapitalet varit en bidragande faktor till framstegen i demokratiska styrelseskick, välfärdsstatens och rättsstatens utformning. Detta gör att samhällets tillgångar inte bara i form av humankapital och fysiskt kapital utan även i graden av socialt kapital. (Rothstein 1998)

2.2 Socialt kapital → Samhällsstyrningskvalité

I Robert Putnams *Making democracy work: Civic traditions in modern Italy* (1996), etableras begreppet socialt kapital. Detta definierar författaren som den tillit som människor känner till medmänniskor och institutioner.

Putnam presenterar i sin studie ett kausalt samband från tillit till medmänniskor till tillit till staten. I sin rapport jämför Putnam norra och södra Italiens utveckling efter att en reform genomfördes som fördelade ansvaret för äldreomsorg, jordbrukspolitik, sjukvård och skolpolitik till 27 skilda regionala styrelser och parlament. Putnam och hans kollegor studerade sedan dessa regioner under 20 års tid, vilket kan sägas skapa en experimentell situation för dem. Studien har sedan kompletterats med data för flera århundraden för att ta reda på varför demokratin varierat så stort mellan regionerna. Putnam menar att förklaringen ligger i graden av organisering som i samhället. I de regioner där deltagandet i det civila samhället och i föreningsliv är vanligt förekommande, har detta skapat tillit mellan människor. Engagemanget, som utövas frivilligt och kan te sig i olika former som körer, föreningar, bokcirklar och klubbar,

leder till ökad tillit genom relationer. Det är därmed i dessa grupper som det sociala kapitalet genereras, när människor lär sig att arbeta kring gemensamma mål, handskas med människor från olika bakgrunder, livserfarenheter och värderingar. Det sociala kapitalet sträcker sig sedan utanför civilsamhället och in i demokratin. Enligt Putnam är det den sociala tillit som skapas genom samhälleliga engagemang som är grundförutsättningen för en fungerande demokrati. (Putnam 1996)

I efterföljande verk tittar Putnam närmare på USA, där det finns en tydlig nedgång av det sociala kapitalet som han menar beror på kraftig minskning i engagemang i föreningsliv och den främsta boven i detta tycks vara amerikanernas tv-tittande (2001). Kritiken från flera håll är att Putnam inte inkluderar andra faktorer som skulle kunnat minska det sociala kapitalet, som klasskillnader, social diversifiering (Lewin 2006). Det har även uppmärksammats att samarbete kan uppstå på andra sätt än genom tillit (Uslaner 2002). Det tas inte hänsyn till hur det sociala kapitalet är fördelat mellan medborgarna, ofta är det så att de som saknar finansiellt och humant kapital har stora brister i det sociala kapitalet. Det sociala kapitalet återfinns där de behövs som minst (Kumlin & Rothstein 2002). Putnams studier har fått kritik för att vara situationsanpassade och att det inte är tillämpligt att tillämpa teorierna på andra fall än de undersökta (Boix & Posner 1996). Det har även diskuterats om det kausala sambandet verkligen går åt hållet Putnam beskriver, från socialt kapital till en god samhällsstyrningskvalité, där forskare som Bo Rothstein och Jan Teorell ifrågasatt detta, vilket presenteras nedan.

2.3 Samhällsstyrningskvalité → Socialt kapital

Flera forskare har i sin forskning argumenterat för möjligheten att socialt kapital uppkommer av goda samhällsinstitutioner, istället genom föreningsengagemang. I *What is Quality of government – A Theory of Impartial Political Institutions* (2005), beskriver Bo Rothstein tillsammans med Jan Teorell hur medborgarnas uppfattning av institutionerna avgörs av tjänstemäns handlande och att detta skapar ett högt socialt kapital genom att medborgare drar slutsatser kring hur majoriteten av andra medborgare agerar utifrån tjänstemannautövning. I fall där korruption i offentligheten är ett utbrett problem leder detta till att medborgare drar slutsatsen att de flesta andra medborgare deltar i korruptionen genom att utfärda mutor, ägna sig åt nepotism och genom andra strategier. Svaret på detta blir då att själv ägna sig åt dessa verksamheter för att få det de anser sig ha rätt till. Även om de anser att strategierna är moraliskt tvivelaktiga. Detta leder i sin tur till uppfattningen om att de flesta andra ägnar sig åt korruption i och med att de själva gör det, vilket minskar tillit och det sociala kapitalet.

En förutsättning för detta är att tjänstemannautövningen är neutral och opartisk. Detta ställer krav på att byråkratin agerar utifrån ett förutbestämt regel- och lagverk, utan hänsyn till medborgaren eller fallet i fråga genom att basera beslut på mutor, släktskap, ras, kön, eller andra faktorer. Utgångspunkten är således att personliga erfarenheter och

attribut inte påverkar handläggning, något som ifrågasatts av feminister och moralfilosofier. (Rothstein & Teorell 2005)

2.4 Tjänstemannen och Socialt kapital

Tjänstemannen är genom sin yrkesroll ålagd att implementera de beslut som de förtroendevalda tar och deras tjänsteutövning är formad av lagar och förordningar. Arbetet kan ses som regelstyrt men yrkesutövarna har fortfarande möjlighet att göra individuella bedömningar i implementering av lagar och förordningar. En definition av tjänstemannen är som närbyråkraten.

Närbyråkraten har i sin yrkesroll direkt kontakt med medborgarna. Den typ av tjänsteman är oftast lågt ner i den hierarkiska trappan med liten kontakt till de förtroendevalda politikerna. Det är i enskilda fall som närbyråkraten tvingas göra bedömningar där de tolkar och applicerar lagarna på fall och situationer. Närbyråkraten förväntas då genom sin specialisering kunna göra korrekta tillämpningar (Hysing & Olsson 2012). Tjänstemannens dilemma är att de måste förhålla sig till många krav och knappa resurser (Hysing & Olsson 2012). Mer specifikt måste tjänstemannen förhålla sig till de tre etiska grundrelationer: lojalitet till överordnade, hänsyn till samhällsmedlemmarna och lydnad till lagen (Lundquist 1998). De tre etiska grundrelationerna kan komma att hamna i konflikt och tjänstemannen kan få svårt att avgöra vilken av de tre relationerna som skall prioriteras.

I litteraturen finns olika syn på tjänstemannens relation till socialt kapital och syn på hur denna bör agera. Å ena sidan uppmärksammar Putnam inte att tjänstemannen skulle påverka medborgarnas tillit och det sociala kapitalet, medan Rothstein och Teorell, å andra sidan, menar att tjänstemannen är nyckelfaktorn för att uppnå högt förtroende för statliga institutioner och socialt kapital. En förutsättning för Rothstein och Teorells ideala tjänstemannautövning är att regelverk existerar för alla fall som förvaltningen berör. En utmaning som uppmärksammas av Leana & van Buren (1999), är att vår samtid karaktäriseras av nya utmaningar som kräver att personliga avvägningar görs av tjänstemän. Detta ställer krav på tjänstemäns förmåga att lösa uppkomna problem, vilket möjliggörs genom tjänstemännens kompetens genom utbildning och erfarenhet. Leana & van Buren ser att detta upprätthåller en god styrning, men skulle utifrån författarnas resonemang kunna uppfattas som opartiskhet vilket de menar går emot tjänstemannautövningens principer. Utöver de drag som definieras av Weber där neutralitet och opartiskhet ingår (1968), menar Lennart Lundquist i sin forskning att tjänstemannen bör agera utifrån det offentliga etoset (1998). Det offentliga etoset kan enligt Lundquist delas upp i två delar, demokrati - och ekonomivärden. I *Demokratins Väktare* beskriver Lundquist dessa som följande:

“... *demokrativärdena* innebär att det offentliga ska tillgodose kraven från den politiska demokratin, rättssäkerheten, och den offentliga etiken, och att *ekonomivärdena* innebär att det offentliga ska tillgodose krav på funktionell rationalitet, kostnadseffektivitet och produktivitet.”

(1998 s. 63)

Till följd av att tjänstemän bör agera utifrån en offentlig etik som beskriver rätt och fel, ska tjänstemän kombinera sin roll som medborgare med den som tjänsteman. Lundquist menar att tjänstemännen på detta sätt kan upprätthålla demokratins substansvärden; jämlikhet, frihet, solidaritet och rättvisa. På detta sätt agerar tjänstemännen som demokratins väktare eftersom de besitter speciell insyn och kompetens.

2.5 Hypotes

Utifrån den tidigare forskningen framgår det att den mellanmänniska tilliten i Sverige är stark och stabil. Betydelsen av högt socialt kapital framkommer genom att det endast är i samhällen med högt socialt kapital, som sociala fällor kan undvikas och i sin tur skapa fungerande demokratier. Detta gör att *befolkningens självskattade tillit till människor i allmänhet*, tros vara betydande.

Vidare är nästan 20 procent av anställningsformerna tidsbegränsade. Lägst chans att få fast anställning var det inom vård och omsorgsyrken och i offentlig verksamhet var det även vård och omsorgsverksamheterna som hade störst brist på personal. Tidsbegränsade anställningar kan förknippas med hög personalomsättning, där nackdelarna med en sådan är att arbetsspecifik kunskap urholkas. Fördelarna i en optimal personalomsättning kan vara tillförsel av nya ideer och möjliggörande till snabba förändringar. Således tros *andel tidsbegränsade anställda* påverka tjänstemannarollens utövning och i förlängningen medborgarnas tillit till regeringen.

Ur Trädgårds teorier tros en rad variabler påverka tilliten i ett land. *Andel med 3-årig, eller längre, eftergymnasial utbildning* sägs bidra till ett högre socialt kapital och på så vis en högre tillit. Vidare förmodas homogenitet i befolkningens bakgrund bidra till en högre tillit bland grupper. Finns en stor *andel med utländsk bakgrund* kan det vara en orsak till minskning i tilliten. Nästa variabel som påverkar tilliten är kön, mer specifikt *andel kvinnor*. Kvinnor har generellt en högre tillit till sina medmänniskor enligt teorierna. Slutligen tros, *antal invånare per kvadratkilometer*, grundar sig i teorin om att mindre kommuner har en högre mellanmännisklig tillit.

Ur teorierna framgår det olika synsätt på byggandet av socialt kapital. Putnam menar att det inte är tjänstemannen som påverkar medborgarnas mellanmänniska tillit, utan att tillit till staten kommer ur föreningsaktivitet. Rothstein och Teorell menar istället att

medborgares tillit till tjänstemän är den som påverkar synen på institutioner som sedan vandrar ner till den mellanmänniska tilliten. Dessa teorier utgör bakgrunden till att *befolkningens självskattade tillit till regeringen* blir relevant att undersöka.

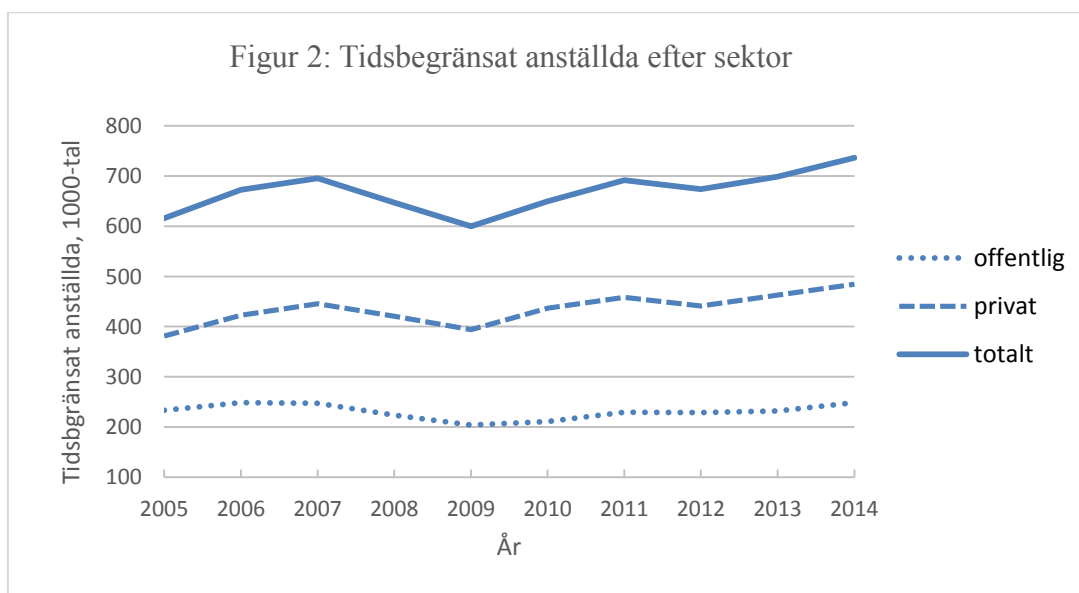
3 Metod

Den metod vi kommer att använda oss av är en kvantitativ metod genom regressionsanalys, för att se om det går att finna en korrelation mellan andel tidsbegränsade anställningar och tillit. Motivet till valet av metod är att det ger studien goda förutsättningar att svara på frågeställningen, eftersom frågor om socialt kapital kräver stora mängder data för att dra generella slutsatser. Enheterna som analyseras i studien är aggregerad kommundata som inkluderar den totala befolkningen förutom i variablerna visstid och i tillitsvariablerna. Tidsperioden som omfattas är en tioårsperiod från 2005 till 2014.

3.1 Operationalisering

Valet av kommundata grundade sig på att studien önskar kunna dra generella samband om hur tidsbegränsade anställningar påverkar andra faktorer som kräver ett stort antal observationer. Således valde undersökningen att baseras på kommundata och där hela Sverige, istället för alternativet att genomföra en fallstudie på exempelvis en enskild kommun eller region.

För att operationalisera de olika faktorerna som tros påverka genom hypotesen, väljer undersökningen att framförallt inkludera variabler baserade på registerdata från SCB på kommunnivå. Ett operationaliseringsproblem i datan från SCB är att variabeln visstid mäter tidsbegränsade anställningar i alla arbeten och inte bara i tjänstemannasektorn. Dock samvarierar dessa i hög grad (Figur 2, SCB), vilket gör att materialet tros kunna användas som en bra proxy.

(Figur 2, SCB/AKU)

För att till att göra socialt kapital mätbart, kommer studien att använda sig av tillit till regeringen och mellanmännisklig tillit utifrån den data som SOM-institutet tillhandahåller. Förutom SOM-institutets datamaterial Super-Riks-SOM så finns bland annat tillitsbarometern och förtroendebaremeterns data. Materialet från tillits- och förtroendebaremetern valdes bort då datan inte sträckte sig över den önskade tidsperioden och inte heller delade in respondenterna i kommuntillhörighet som studien vill utgå ifrån. För tillit till regeringen och mellanmännisklig tillit baseras variablerna på data från SOM-institutet, där frågan respondenterna svarat på är “Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande institutioner och grupper sköter sitt arbete? - Regeringen” och “Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?” (Super SOM-Riks Kodbok). Dessa frågor tros väl mäta de två olika former av tillit. Validiteten som mäter studiens giltighet, genom att mätinstrumenten eller variablerna mäter det de är avsedda att mäta (Essaiason et. al. 2009), tros således vara hög.

Reliabilitet mäter uppsatsens tillförlitlighet och kvaliteten på mätinstrumenten. God reliabilitet bygger på att data tas fram på ett pålitligt sätt (Essaiason et. al. 2009). För att undersöka frågeställningen använder studien sekundärdata från Statistiska Centralbyrån och från SOM-institutet. Statistiska Centralbyrån är en statlig myndighet och SOM-institutet är en filial under Göteborgs Universitet. Båda dessa institutioner är oberoende i sin datainsamling. Samtliga variabler från SCB baseras på registerdata och tillitsvariablerna från SOM-institutet baseras på enkäter som delats ut till ett antal individer utifrån ett systematiskt sannolikhetsurval på vardera kommun. Resultatet bygger på omfattande analys av datamaterialet, varpå våra egna erfarenheter och förutfattade meningar inte tros påverka resultatet i större utsträckning. Inte heller valet av variabler som grundar sig på tidigare forskning. Våra tolkningar av resultatet önskar vara en påbyggnad på dessa varpå resonemanget kring resultatet grundar sig på relevant litteratur.

3.2 Empirisk modell

Den empiriska modellen studien utgår ifrån är två regressioner utifrån följande OLS-modell:

$$y_{it} = \alpha + \beta_i \bar{x}_{it} + u$$

Där (i) är aggregerad kommundata under (t), det observerade året. (α) är intercept, (β) regressionskoefficient och (u) standardfel. Genom regressionerna önskar studien utröna sambandet mellan variablerna *visstid* samt *tillit* i två olika former som presenteras nedan. I båda modeller inkluderas en rad kontrollvariabler som är: *kvinnor* (*kvinnor*), *utländsk bakgrund* (*bakgrund*), *befolkningstäthet* (*invanare*) och *utbildningsnivå* (*utbildning*).

Tabell 1: Variabelöversikt

<u>Namn</u>	<u>Definition</u>	<u>Population</u>	<u>Indelnin g</u>	<u>Källa</u>
<i>tillit_reg</i>	Befolkningens självskattade tillit till regeringen. Uppskattad på en skala från 1-10.	Personer bosatta i Sverige ¹ . 2000-2008: 15-85 år 2009-2014: 16-85 år	Kommun	SOM-institutet
<i>tillit_med</i>	Befolkningens självskattade tillit till människor i allmänhet. Uppskattad på en skala från 1-10.	Personer bosatta i Sverige ² . 2000-2008: 15-85 år 2009-: 16-85 år.	Kommun	SOM-institutet
<i>visstid</i>	Andel tidsbegränsat anställda.	15-74 år.	Län	SCB
<i>utbildning</i>	Andel med 3-årig, eller längre, eftergymnasial utbildning.	Total befolkning.	Kommun	SCB
<i>bakgrund</i>	Andel som invandrat, eller har minst en utlandsfödd förälder.	Total befolkning.	Kommun	SCB
<i>kvinnor</i>	Andel kvinnor.	Total befolkning.	Kommun	SCB
<i>invanare</i>	Befolkningstäthet. Antal invånare per kvadratkilometer.	Total befolkning.	Kommun	SCB

¹ Både svenska och utländska medborgare.

² Både svenska och utländska medborgare.

3.1.1 Modell 1

Modell 1 syftar till att svara på frågeställningen: *Hur påverkar den ökade andelen tidsbegränsade anställningar i offentlig sektor tillit till staten?* Därför körs regressionen med *tillit till regeringen* som den beroende variabel, enligt:

$$tillit\_reg_{it} = \alpha + \beta_i \bar{x}_{it} + u$$

I modellen inkluderas kontrollvariablerna: *kvinnor (kvinnor)*, *utländsk bakgrund (bakgrund)*, *befolkningstäthet (invanare)* och *utbildningsnivå (utbildning)* för att göra kärnvariabeln *tidsbegränsade anställningar (visstid)* jämförbar och för att utesluta att effekter av andra variabler inkluderas i *visstid*.

3.1.2 Modell 2

Genom modell 2 svarar regressionen på frågeställningen: *Hur påverkar den ökade andelen tidsbegränsade anställningar i offentlig sektor socialt kapital?* För att undersöka detta körs regressionen med *mellanmänsklig tillit* som beroende variabel enligt följande:

$$tillit\_med_{it} = \alpha + \beta_i \bar{x}_{it} + u$$

Precis som i modell 1, inkluderas kontrollvariablerna: *kvinnor (kvinnor)*, *utländsk bakgrund (bakgrund)*, *befolkningstäthet (invanare)* och *utbildningsnivå (utbildning)*, för att göra kärnvariabeln *tidsbegränsade anställningar (visstid)* jämförbar och för att utesluta att effekter av andra variabler inkluderas i *visstid*.

3.3 Bearbetning

För att försäkra att datan är användbar och tillförlitlig, genomförs en rad tester och korrigeringar. För att rensa bort samvariation mellan kommunerna körs regressionen med fixa effekter, efter kontroll genom Hausmann-test som visade ett p-värde på 0,000. Nackdelarna med att använda sig av fixa effekter är att det finns risk att viktig information rensas bort om den samvarierar i tillräckligt hög grad, men för att utesluta detta³ anses fixa effekter nödvändigt i studien. Som alltid i användandet av denna typ av data finns visst mått av heteroskedasticitet, det vill säga att variablerna i viss grad korrelerar med feltermen (Baum 2006). För att justera för det körs regressionen med robusta standardfel. För att justera för autokorrelation, korrelation över tid, körs regressionerna med laggade y-variabel på ett år.

---

³ Spuriösa resultat betyder skensamband som kan uppstå när data inte rensats för andra saker som kan påverka.

4 Material

I detta avsnitt presenteras den data vi valt att använda oss av och hur den. Resonemang kring studiens reliabilitet och validitet presenteras i relation till datamaterialet och metoden.

4.1 Avgränsningar

Studien sträcker sig över en tioårsperiod från 2005 till 2014. Detta på grund av att arbetskraftsundersökningarnas nyare serier började 2005 (AKU). SCB ändrade efter 2004 insamlingskriterier, vilket gör att serierna innan och efter 2005 inte är jämförbara. Arbetskraftsundersökningarna finns ännu inte offentliggjorda för år 2015 och framåt. Den valda tidsperioden anses ändå vara tillräcklig till följd av mängden observationer, för att visa vissa generella samband. Populationen i studien är hela befolkningen förutom i variabeln tidsbegränsade anställningar (visstid), tillit till regeringen (tillit_reg) och medmänsklig tillit (tillit_med). Andel tidsbegränsat anställda inkluderar befolkningen i arbetsför ålder, 15-74 år inkluderande alla kön och tillitsvariablerna inkluderar befolkningen 15-85 år 2005-2008 och befolkningen 16-85 år 2009-2014. Genomgående använder vi oss av kommundata, vilket minskar validiteten eftersom dessa mått är aggregerade genomsnitt på en population. På grund av det stora antalet observationer ser vi dock inte detta som ett problem.

4.2 Dataöversikt

I detta avsnitt presenteras en dataöversikt över samtliga variabler under tidsperioden 2005-2014 för att visa på variationen i variablerna och i vilka span de befinner sig inom, för att på detta sätt kunna analysera och förstå resultatet.

Tabell 2: Dataöversikt

Variabler	Observationer	Medelvärde	Standardavvikelse	Min	Max
bakgrund	2900	0.1956	0.0913	0.0559	0.6932
invanare	2900	136.0968	470.353	0.2	5073.6
kvinnor	2900	49.6974	0.7716	46.42	52.22
utbildning	2900	0.08887	0.0373	0.0373	0.2798
visstid	2900	16.9010	1.4752	12.33	21.52
tillit_med	2851	6.3473	1.0065	0	10
tillit_reg	2808	2.9726	0.4818	1	5

Andelen med utländsk bakgrund (bakgrund) har stor variation och sträcker sig från 5,9 % i Bromölla i Skåne till 69,32 % med utländsk bakgrund i Haparanda i Norrbotten nära den finska gränsen. Trots detta ligger de flesta svenska kommuner kring medelvärdet på 19,56 % med en standardavvikelse på 9,13 %. Antal invånare per km² (invanare) däremot, har stor variation med en standardavvikelse på 470,353 personer per km², vilket visar de stora regionala skillnaderna i Sveriges population. Arjeplog har den minsta befolkningstätheten (invanare) med endast 0,2 invånare per km², och Sundbyberg den högsta med 5 073,6 personer per km². Vidare till andelen kvinnor är medelvärdet 49,6974, med liten variation. Variabeln utbildning har i sin tur även den liten variation, men ett antal avstickarkommuner i framförallt Stockholmsområdet, där Danderyd har det högsta värdet i landet med 27,98 % med en högskoleutbildning på minst tre år. Andel tidsbegränsade anställningar har liten variation med en standardavvikelse på 1,4745 % och ett medelvärde på 16,9010 %. Inga bortfall finns i ovan nämnda variabler.

Tillitsvariablerna saknar däremot ett mindre antal observationer. Mellanmänsklig tillit (tillit_med) har ett bortfall på 49 observationer och tillit till regeringen (tillit_reg) har ett bortfall på 92 observationer. Mellanmänsklig tillit mäts i ett intervall från 0-10 och Tillit till regeringen från 1-5. I båda variabler ligger medelvärdet centrerat och standardavvikelsen liten och likvärdig i båda variabler.

5 Resultat

Nedan presenteras resultatet från de två modeller vi valt att använda oss av, där Modell 1 beskriver hur visstid och kontrollvariablerna påverkar tilliten till regeringen. Modell 2 beskriver i sin tur hur visstid och kontrollvariablerna påverkar den mellanmännsliga tilliten. I båda regressioner är förklaringsgraden låg, men detta anses inte vara ett problem eftersom att studien inte gör anspråk på att beskriva hela variationen i tilliten.

5.1 Regressionsresultat: Modell 1

Tabell 2: Modell 1

Variabler	tillit_reg
bakgrund	1.1428 (1.1662)
invanare	0.0003 (0.0002)
kvinnor	0.0134 (0.0679)
utbildning	-15.6571*** (2.1157)
visstid	-0.0161* (0.0092)
tillit_med	0.0144 (0.0113)
konstant	3.6589
Observationer	2520
Antal kommuner	290
R ²	0.0546

Robusta standardfel i parenteser korrigerade för heteroskedasticitet. Regressionen kontrollerar för kommunspezifika effekter genom fixa effekter och autokorrelation genom en laggad y-variabel. *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

I modellen ger två variabler signifikanta utslag, visstid och utbildning. Visstid påverkar signifikant tilliten till regeringen på en 10 % -ig nivå, vilket betyder att vi med 90 % säkerhet kan säga att visstid påverkar tilliten till regeringen. Variabel har en negativ regressionskoefficient på -0,0161, vilket betyder att tilliten till regeringen minskar med en enhet om andelen tidsbegränsade anställningar ökar med 1,6 %. Effekten ser liten ut, men till följd av att tilliten mäts på en skala på 1-10 är den verkliga effekten stor. Detta resultat går i linje med vår hypotes. Även utbildning påverkar signifikant tilliten till regeringen på en 1 % -ig nivå, vilket betyder att vi med 99 % säkerhet kan säga att

variabeln påverkar tilliten. Regressionskoefficienten är negativ med ett värde på -15,6571 vilket betyder att ju fler med högre utbildning, desto sämre tillit. Resultaten från variabeln utbildning är desto mer förvånande eftersom den tidigare forskningen menar att det omvända förhållandet gäller. Det finns inget signifikant samband i regressionen mellan den mellanmännsliga tilliten och tilliten till regeringen.

Orsaken till resultatet tros vara att det vid hög personalomsättning sker en urholkning av kunskap inom offentlig sektor och att detta gör att regeringen, staten och välfärdsstaten i sin tur ses som mindre kompetent. Medborgares uppfattning om tjänstemän är utifrån resultatet därmed starkt knuten till uppfattningen om staten. I offentlig sektor är även många yrken - som sjuksköterskor och lärare - bristyrken. Effekten av detta blir i exemplet skola att okvalificerad personal i stor utsträckning anställs på vikariat (Arbetsförmedlingen 2016). De positiva effekterna, som kunskapsutbyte och förbättrad motivation i personalstyrkan, lyckas således inte kompensera för urholkningen av arbetsspecifik kunskap.

I resultatet finns ingen statistisk signifikans som pekar på att medmännslig tillit skulle påverka tilliten till regeringen. Putnam menar att föreningsaktivitet skapar medmännslig tillit och att det i sin tur gör att människor litar på tjänstemän och regeringen. Studiens resultat stödjer inte det resonemanget. Anledningen till det tros vara att det under tidsperioden finns för lite variation i den mellanmännsliga tilliten för att samband ska kunna utläsas till tillit till regeringen.

5.2 Regressionsresultat: Modell 2

Tabell 3: Modell 2

Variabler	tillit_med
bakgrund	5.1532* (2.9803)
invanare	-0.0005** (0.0002)
kvinnor	0.2075 (0.1588)
utbildning	1.9118 (4.8447)
visstid	0.0040 (0.0207)
tillit_reg	0.0040 (0.0515)
konstant	-5.3213
Observationer	2488
Antal kommuner	290
R ²	0.0057

Robusta standardfel i parenteser korrigerade för heteroskedasticitet. Regressionen kontrollerar för kommunspezifika effekter genom fixa effekter och autokorrelation genom en laggad y-variabel. *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

I modell 2, ger endast befolkningstäthet ett signifikant resultat. Regressionskoefficienten för variabeln är negativ med ett värde på -0,0005, vilket betyder att en högre befolkningstäthet påverkar tilliten negativt. Ökar befolkningstätheten med 1 person per km², minskar tilliten med 0,05 %. Detta är i enlighet med tidigare forskning och effekten är stor. Visstid påverkar inte den medmänniskliga tilliten. Det finns heller inget signifikant samband mellan den mellanmänniskliga tilliten och tilliten till regeringen. Resultatet skulle därför förkasta även Teorell och Rothsteins teorier om att människor skapar sin uppfattning om andra människor beroende av sin uppfattning regeringen. Återigen tros dock tidsperioden ha för lite variation i den mellanmänniskliga tilliten för att samband ska finnas till tillit till regeringen.

6 Analys

Syftet med denna studie var att undersöka om ökningen av tidsbegränsade anställningar har påverkat tjänstemannarollen och om det i sin tur påverkar tilliten till staten. Sedan granskar uppsatsen eventuella skillnader i den mellanmännsliga tilliten och tilliten till staten och hur de påverkar varandra. I resultatet framkom att visstid påverkar tilliten till regeringen negativt.

6.1 Tjänstemannen

Den offentliga sektorn bör enligt normativ statsvetenskaplig forskning vara byråkratisk eftersom demokratin bevaras genom förvaltningen. Maktmissbruk och korruption motverkas genom tjänstemannens meddelarskydd, yttrande-, informations- och meddelarfrihet (Lundquist 1998). För att hindra att den offentliga sektorn förändras för lätt och för snabbt finns vissa mekanismer som gör den offentliga sektorn seg. Tidsbegränsade anställningar har motsatt effekt. Hög personalomsättning möjliggör snabba förändringar när nya idéer tar plats i en organisation (Staw 1980). Den normativa forskningen får stöd av empirin som visar att tidsbegränsade anställningar inte uppfyller de alla de krav som Weber och Lundquist ställer på tjänstemannen (1968 & 1998). Till exempel menar Lundquist att tjänstemannen bör ha en hög grad av specialisering och samtidigt agera medmänskligt och med förståelse (1998).

Å ena sidan ger studien inga indikatorer på att tidsbegränsat anställda i offentlig sektor skulle brista i den senare - medmänsklighet. Detta eftersom medmänsklig tillit (tillit_med) inte har signifikans i Modell 2, där tillit till regeringen (tillit_reg) är den beroende variabeln eller att tidsbegränsade anställningar har någon signifikans i Modell 1, där medmänsklig tillit är den beroende variabeln. Specialisering, å andra sidan, kan förväntas minska vid hög personalomsättning. Den bakomliggande orsaken till resultatet i Modell 1, tros vara att till följd av grund av att många offentliga jobb är bristyrken vilket gör att okvalificerad arbetskraft anställs på tidsbegränsade anställningar. I arbetsförmedlingens senaste prognos "Var finns jobben?" framgår bristen på utbildad arbetskraft i offentlig sektor. Bristen gör att jobbtillväxten i vissa yrken förhindras då personalen inte räcker till. I sina intervjuer med arbetsgivare i offentliga verksamheter, framkom det att under våren 2016 uppgav 63 procent av arbetsgivarna att det fanns en brist på arbetskraft under de senaste sex månaderna. Det är en ökning på 13 procentenheter från samma period 2015. Andelen offentliga arbetsgivare som upplevt brist på arbetskraft är den högsta vi uppmätt och den ligger 27 procentenheter över det historiska genomsnittet för de offentliga verksamheterna. Bristen är som störst inom vården där mer än 90 procent av verksamheterna inom hälso- och sjukvården respektive tandvården svarar att de funnits en brist på arbetstagare under det senaste halvåret (Arbetsförmedlingen 2016). Resultatet

kompletteras med tidigare forskning som menar att den arbetsspecifik kunskap har negativ korrelation med personalomsättning. Empirin visar således att specialiseringskravet inte går att uppfylla med en hög andel tidsbegränsat anställda. Att resultatet visar att tilliten till regeringen minskar kan ses som ett led i att tjänstemannarollen inte uppfylls och att detta i viss mån urholkar demokratin. Vidare menar forskare som Rothstein tjänstemannarollen påverkar det sociala kapitalet och skapandet av väl fungerande demokratiska institutioner. Genom att tjänstemannen utifrån sin utövning antingen stärker eller försvagar det sociala kapitalet. Forskarna menar att bristande neutralitet i tjänstemannautövningen skulle minska det sociala kapitalet. Eftersom tillit till regeringen är en del av det sociala kapitalet.

6.2 Socialt kapital

Resultat visar ingen signifikans för att tillit till staten påverkar den mellanmännliga tilliten, eller det motsatta, den mellanmännliga tilliten påverkar inte den statliga. Detta resultat går inte i linje med de teorier som presenterats om hur socialt kapital bildas och förs över. Rothstein och Teorell menar att väl fungerande institutioner är det som skapar socialt kapital. Medborgarnas syn på offentliga verksamheter och tjänstemannautövning avgör sedan graden av tillit till varandra. Putnam menar tvärtom att det medborgerliga engagemanget och civilsamhället är det som skapar socialt kapital som sedan smittar av sig på statliga institutioner. Regressionsanalyserna visade ingen signifikans för dessa teorier, varpå detta resultat kan försökas förklaras på olika sätt. Som presenteras i studien tros orsaken till detta vara att variationen i mellanmännlig tillit vara för liten för att ge ett signifikant resultat. P-värdet låg nära 10 %:s signifikansnivå vilket skulle kunna betyda att variabeln i en större studie skulle kunna få ett signifikant resultat.

En alternativ förklaring skulle kunna vara att socialt kapital tillskrivs mer betydelse och nytta i teorierna jämfört med hur det ser ut i verkligheten. Något som är genomgående i den tidigare forskningen är att begreppet är svårt att tyda med många definitioner. Det råder inte heller konsensus om vilket begrepp som bör användas, författarna använder begreppen mellanmännlig tillit och medmännlig tillit som synonymer till socialt kapital. Socialt kapital är en abstrakt term, detta gör den svårare att mäta, till skillnad från tillit till staten, som är mätbart med en fråga. Datan som studien utgår från har mätt socialt kapital men en fråga, andra orsakssamband tas inte med i beräkning. I regressionsresultatet var befolkningstäthet den enda variabel som gav ett signifikant utslag, det innebär att när befolkningen ökar så minskar den mellanmännliga tilliten. Detta stämmer överens med Trädgårdhs teori om att homogenitet är en bidragande faktor till mellanmännlig tillit. Hur många invånare en kommun har och vikten av att känna sina grannar har betydelse för skapandet av socialt kapital. För att mäta socialt kapital måste flera variabler tas hänsyn till, sedan kan det dras slutsatser om hur

skapandet av socialt kapital sker. Detta är ingenting studien strävar att göra, då det är svårt att dra generella slutsatser om populationen.

6.3 Åren 2005-2014

Tidsperioden studien omfattar är år 2005 till 2014. Under år 2008 drabbades Sverige och resten av världen av en lågkonjunktur som bestod fram till ungefär år 2012 (Hagberg et. al. 2006). Arbetslösheten ökade drastiskt, inkomsterna minskade och budgetunderskottet ökade. Kopplingen mellan arbetslöshet och socialt kapital visade sig under lågkonjunkturen vara negativt korrelerad med socialt kapital (Eichhorn 2006). Det betyder att när arbetslösheten ökade under lågkonjunkturen som minskade det sociala kapitalet något. Dock verkar tilliten till regeringen inte påverkas av konjunktursvängningar på grund av att det sociala kapitalets stabilitet i Sverige. Vidare befann sig Sverige under hälften av de observerade åren i högkonjunktur, vilket borde ta ut effekten från just lågkonjunkturen.

En annan mer trolig bakomliggande faktor resultatet skulle kunna vara de strukturomvandlingar som skedde under tidsperioden 2005-2014 i offentlig sektor. Under 1990-talet infördes i Sverige New Public Management som ny organisationsform inom svensk förvaltning (Pollitt & Bouckaert 2011). Sverige, tillsammans med länder över Europa, kom att fokusera på effektivitet snarare än allmän opinion i styrandet av institutioner och myndigheter (Mair & Papadopoulos 2012). En orsak till införandet av NPM var att det existerade ett stort missnöje kring den stelbenta byråkratiska form som hade karaktäriserat offentlig sektor i Europa sedan 1960-talet (Pollitt & Bouckaert 2011). NPM infördes under 1980, men kom att under regeringen 2006-2014 att utvidgas med ytterligare utförsäljningar (Munkhammar 2009). Under tidsperioden, som till del täcker studiens observerade tidsspann, skedde sedan många utförsäljningar inom skola, vård och omsorg. Genom att tillämpa konkurrens och marknadskrafter skulle offentlig sektor bli effektivare och mindre kostsam (Pollitt & Bouckaert 2011). Till följd av att privat sektor har en högre andel tidsbegränsat anställda (Håkansson 2011), skulle omstruktureringarna från offentliga till privata företag kunnat leda till fler tidsbegränsade anställningar, mindre specialisering och en minskad tillit till regeringen och staten.

En opinionsundersökning från 2012 visade även att en majoritet av väljarna inte ville ha vinstdrivande aktörer inom vård, omsorg och skola (Novus). En möjlighet är därför att missnöjet över en del av den dåvarande politiken, skulle kunnat minska tilliten till regeringen. För att utröna det sambandet krävs ytterligare forskning under framförallt en längre tidsperiod. Även krävs mer detaljerad forskning på företagen det gäller eftersom vår studie inte tagit hänsyn till att vissa företag bytt sektor från offentlig till privat.

7 Slutsats

Hur påverkar den ökade andelen tidsbegränsade anställningar i offentlig sektor socialt kapital och tillit till staten?

Genom studien kan sägas att det finns indikationer på att visstidsanställningar påverkar tilliten till regeringen negativt. Den hypotes studien utgick ifrån - att tjänstemannarollen är svårförenlig med tidsbegränsade anställningar - kan inte förkastas. Det som utifrån tidigare forskning tros vara orsaken till den minskade tilliten till regeringen är att flera yrkeskategorier inom offentlig sektor är briststyrken och att okvalificerad arbetskraft anställs som påföljd. Inom offentlig sektor finns även stora hinder där legitimering krävs för att få fast anställning. Dock behöver resultatet kompletteras med mer omfattande studier för att kunna säkerställas och utesluta att faktorer som lågkonjunktur eller förvaltningsomstruktureringar inte påverkat resultatet. Undersökningens resultat förkastar att mellanmänsklig tillit skulle påverka tilliten till regeringen och att tillit till regeringen påverkar den mellanmänskliga tilliten. Vi kan därmed säga något om hur socialt kapital bryts ner, men mindre om hur det skapas.

Tjänstemannarollens utveckling är i ett intressant skede som kan studeras ytterligare. Denna studie skulle kunna kompletteras med en kvalitativ studie. I den kan tjänstemän svara på hur de upplever förändringarna i anställningsformer. Studien kan även utvecklas genom att ta hänsyn till faktorer som lågkonjunktur och förvaltningsomstruktureringar bland annat. Forskning om begreppet socialt kapital är liten. Forskningen kan utökas med studier om begreppets definition och komplettering av faktorer som påverkar sociala kapitalet.

De variabler som har visat positiv korrelation med tillit till regeringen är hög utbildning och för mellanmänsklig tillit låg befolkningstäthet. Rurala satsningar runt om i Sverige vid sidan av utbildningssatsningar skulle därför kunna gynna det sociala kapitalet. Dock tros dessa två förslag stå i konflikt med varandra till följd av att hög utbildningsgrad leder till urbanisering.

8 Referenser

Arbetsförmedlingen. (2016). *Var finns jobben? - Bedömning till och med det första halvåret 2017 och en långsiktig utblick*. <https://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Statistik-och-publikationer/Prognoser/Prognoser/Riket/2016-06-29-Prognos-Var-finns-jobben---juni-2016.html>. Hämtat: 2016-12-28

Baum C. (2006). *An Introduction to Modern Microeconometrics Using Stata*. Texas: Stata Press.

Beckman, N. & Karlsson, P. (2016). *Tidsbegränsade anställningar på svensk arbetsmarknad - en kartläggning av förekomsten, behoven och hur de används*. LO & Svenskt Näringsliv.

Boix, C. & Posner, D. (1996). "Making Social Capital Work: A Review of Robert Putnam's Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy". *The Weatherhead Center for International Affairs*. nr.96-4. Boston: Harvard University Press.

Eichhorn, J. (2012). Well-being beyond utility : contextualising the effect of unemployment on life-satisfaction using social capital.

Esiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Wägerud, L. (2009). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4 uppl. Stockholm: Norstedts Juridik AB

Eskerod, P., & Blinchedt S. B. (2004). Managing team entries and withdrawals during the project life cycle. *International Journal of Project Management*, 26: 495-503.

Hagberg, T. Jonung, L. Kiander, J. Vartia, P. (2006). Den ekonomiska krisen i Finland och Sverige. Uppgången, fallet och återhämtningen 1985-2000. *Från olika till jämlika. Finlands och Sveriges ekonomier på 1900-talet. (Svenskt I Finland – Finskt I Sverige III)*. s. 86-150. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.

Heavey, A. L., Holwerda, J. A., & Hausknecht, J. P. (2013). Causes and consequences of collective turnover: A meta-analytic review. *Journal of Applied Psychology*, 98: 412–453.

Håkansson, K. (2001). *Språngbräda eller segmentering? : en longitudinell studie av tidsbegränsat anställda*. Uppsala: Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU).

Kumlin, S. & Rothstein, B. (2001). *Demokrati, socialt kapital och förtroende*. SOM-rapport s. 49-72.

Leana, C. R. - van Buren, H. J. (1999). Organizational Social Capital and Employment Practices. *III The Academy of Management Review* Vol. 24, No. 3, pp. 538-555.

Lewin, L. (2006). *Det sociala kapitalet och dess sönderfall*. *Svenska Dagbladet*. 2006-03-13. <http://www.svd.se/det-sociala-kapitalet-och-dess-sonderfall/om/kultur:under-strecket>. Hämtat: 2017-01-02.

Mair, P. & Papadopoulos, Y. (2012). *Accountability and European governance*. London : Routledge, 2012.

Mises, L.v. (1969). *Bureaucracy*. New Rochelle, New York: Arlington house, cop. 1944., repr. cop. 1969.

Munkhammar, J. (2009). *Försäljning av statliga bolag under tre decennier*. Timbro.

Novus (2012). TV4/Novus S mer kritiska till vinster inom vård/skola/omrwsog. <http://novus.se/nyhet/tv4novus-s-mer-kritiska-till-vinster-inom-vardskolaomrwsog/>. Hämtat: 2016-12-22.

OECD. (2015). *OECD360: Sverige 2015 - Hur står sig Sverige?* Tillgänglig: <http://www.oecd360.org/sweden> . Hämtdatum 2016-12-22.

Putnam, R. D. (1994). *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton, New Jersey, USA: Princeton University Press. p. 122.

Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: the collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster, cop.

Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2011). *Public management reform : a comparative analysis : new public management, governance, and the neo-Weberian state*. Oxford : Oxford University Press, 2011.

Rothstein, B. (2008) ”Tillit och social kapital” i Lindvert, J. & Schierenbeck I. (red.). *Jämförande politik*. Malmö: Liber

Rothstein, B. (2003). *Sociala fällor och tillitens problem*. Stockholm: SNS förlag.

Rothsten, B. (1998). ”Varifrån kommer det sociala kapitalet?” *Socialvetenskaplig tidskrift* nr. 2-3

Rothstein, B., & Teorell, J. (2005). "What is Quality of Government? A Theory of Impartial Institutions". *Conference Papers -- American Political Science Association*, 1-36.

SND 0905 (2016). Super-Riks-SOM. Göteborgs universitet, SOM-institutet. Serie, Riks-SOM.

Staw, B. M. (1980) The consequences of turnover, *Journal of occupational behaviour*, Vol. 1, No. 4: 253-273.

Super SOM-Riks. Kodbok. Göteborgs universitet, SOM-institutet.

SCB. Statistikdatabasen.

SCB/AKU. Statistikdatabasen

Uslaner, E. (2002). *The Moral Foundation of Trust*. New York: Cambridge University Press

Weber, M. Wittich, C. & Roth, G. (1968). *Economy and society : an outline of interpretive sociology*, New York : Bedminster P.